

Aan
De ministerraad van Aruba door tussenkomst van
de minister van Financiën en Cultuur

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800

Datum
10 juni 2022
Ons kenmerk
Cft 202200067
Pagina
1/9

Uw kenmerk

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Bijlage

-

Onderwerp
Bericht op grond van artikel 11 lid 5 van de LAft

Geachte mevrouw Maduro,

Op 26 april 2022 ontving het College Aruba financieel toezicht (CAft) de vastgestelde begroting 2022 (begroting) van Aruba. Op 10 mei 2022 verzond het CAft, op grond van artikel 11 van de Landsverordening Aruba tijdelijk financieel toezicht (LAft), het advies bij deze begroting.¹ Conform artikel 11 lid 4 van de LAft werd u verzocht om uiterlijk op 24 mei 2022 te reageren en daarbij aan te geven in hoeverre en op welke wijze rekening wordt gehouden met de aanbevelingen van het CAft. Het CAft ontving op 27 mei 2022 uw reactie² en reageert hierop op grond van artikel 11 lid 5 van de LAft.³

In het advies bij de begroting constateerde het CAft dat in onvoldoende mate werd voldaan aan de normen van artikel 14 van de LAft en het protocol.⁴ Het CAft benadrukte het belang om zo spoedig mogelijk overschotten te realiseren om de overheidsschuld te verlagen, die naar schatting per ultimo 2022 AWG 5,9 miljard, circa 104 procent van het bruto binnenlands product (bbp), zal bedragen. Ondanks forse economische groei in 2021 en 2022 wordt nog steeds een tekort van AWG 236 miljoen, gelijk aan 4,2 procent van het bbp, voorzien. Om vanaf 2023 een overschot te kunnen realiseren, dient Aruba al in 2022 een maximale inspanning te verrichten om het financieringstekort te beperken. Het CAft deed derhalve, op basis van artikel 11 lid 2 en 3 van de LAft, de volgende aanbevelingen voor aanpassing van de begroting:

¹ Cft, kenmerk 202200037, Advies bij de vastgestelde begroting 2022, d.d. 10 mei 2022.

² Aruba, kenmerk MinFIC-22/933, Reactie op het advies van het CAft op de vastgestelde begroting 2022, d.d. 27 mei 2022.

³ Ook voor dit advies wordt het toetsingskader gevormd door de LAft en het protocol Aruba-Nederland van 22 november 2018, Inkadering van het pad richting solide, transparante en houdbare overheidsfinanciën van Aruba. De looptijd van het protocol is op 20 januari 2022 met twee jaar verlengd tot 31 december 2023 of zo veel eerder als de Rijkswet Aruba financieel toezicht (RAft) in werking treedt. Op het moment van schrijven van dit advies is de RAft nog niet in werking getreden.

⁴ Protocol Aruba Nederland 2019-2021, 22 november 2018, Inkadering van het pad richting solide, transparante en houdbare overheidsfinanciën van Aruba.

1. Stel de begrote lasten voor goederen en diensten met tenminste AWG 39 miljoen neerwaarts bij, zodat de uitgaven voor goederen en diensten op het niveau van de pre-coronatijd uitkomen.
2. Verplicht Serlimar om de knelpunten rondom de heffing en inning op te lossen en laat de verplichting van het land, om tekorten van Serlimar aan te vullen, vervallen. De additionele financiële bijdrage van AWG 3 miljoen dient uit de begroting te worden gehaald.
3. Houd de korting van 12,6 procent op arbeidsvoorwaarden in stand, totdat hierover anders door de RMR wordt besloten en verwijder de stelposten bij de personeelslasten en de subsidies van respectievelijk AWG 11 miljoen en AWG 8 miljoen.
4. Beperk de personeelslasten in 2022 tot maximaal AWG 417 miljoen, zodat wordt voldaan aan de personeelslastennorm uit het protocol.
5. Compenseer de eerdere verlaging van de loonbelasting met AWG 15 miljoen met een structurele belastingverhoging of lastenverlaging.
6. Verbeter de compliance, zodat de neerwaartse bijstelling van de belastingbaten met AWG 20 miljoen ten opzichte van de ontwerpbegroting (OB) 2022 ongedaan wordt gemaakt.
7. Geef aan wanneer de maatregelen in de zorg worden ingevoerd en licht in de begroting toe welke besparingsverliezen voor dit jaar bij de Algemene Ziektekostenverzekering (AZV) worden verwacht en welke compenserende maatregelen binnen het zorgbudget worden genomen.
8. Vermijd de oprichting van een separaat begrotingsfonds, onder andere, voor het compenseren van de eigen bijdrage van schrijvende gevallen.
9. Onderbouw de investering van AWG 16 miljoen voor de rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) en neem in de begroting de kosten voor de renovatie van de Beatrixschool (AWG 4 miljoen) op als investering op de kapitaaldienst.
10. Pas de meerjarenbegroting aan, zodanig dat deze vanaf 2023 positieve financieringssaldi laat zien conform de LAft en het protocol en invulling geeft aan de wettelijke verplichting tekorten te compenseren, zoals is opgenomen in artikel 17 lid 3 van de LAft.
11. Verwerk in de meerjarenbegroting, in lijn met de verwachte economische groei, het volledige herstel van de belastingbaten en voorzie dit van een onderbouwing.
12. Onderbouw de jaarlijkse extra baten van AWG 160 miljoen van de invoering van de btw in 2023. Geef ook aan op welke wijze compensatie plaatsvindt.
13. Verwerk het resterende bedrag van de maximaal AWG 78 miljoen aan terug te vorderen loonsubsidie vanaf 2023 in de meerjarenbegroting.

U geeft in uw reactie van 27 mei 2022 aan op welke wijze u rekening houdt met de aanbevelingen van het CAft bij de begroting. Het CAft is van oordeel dat met uw reactie uitsluitend aanbeveling 13 in voldoende mate wordt opgevolgd en dat onvoldoende opvolging wordt gegeven aan de overige aanbevelingen (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 en 12). Het CAft licht dit oordeel toe in de onderstaande tekst.

1. Het CAft vraagt sinds 2018 herhaaldelijk uw aandacht voor het beheersen van de uitgaven voor goederen en diensten.⁵ Dit is in lijn met het Financieel Economisch Memorandum (FEM) van Aruba, waarin vanaf 2018 een structurele verlaging in de uitgaven voor goederen en diensten werd voorgesteld met als ijkpunt het uitgavenniveau in 2017 (AWG 165 miljoen). In tabel 1 zijn de gerealiseerde lasten voor goederen en diensten sinds 2015 weergegeven.

Tabel 1: ontwikkeling van de lasten voor goederen en diensten, x mln. AWG.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Goederen en diensten	182	158	165	190	177	182	180	213

Bron: jaarrekeningen 2016, 2017 en 2018, uitvoeringsrapportages 2019, 2020 en 2021, begroting 2022.

- In uw reactie geeft u aan dat deze aanbeveling van het CAft is opgevolgd.⁶ Vergeleken met de gemiddelde realisatie in de pre-coronajaren 2015 tot en met 2019 (AWG 174 miljoen) constateert het CAft echter dat de begrote lasten in 2022 (AWG 213 miljoen) excessief hoog zijn. Zo zijn de lasten gerelateerd aan de huur van gebouwen sinds 2016 fors toegenomen (bijna 40 procent). Ook de uitgaven aan inhuur van externen en opdrachtverlening aan derden laten in de begroting een stijging zien in vergelijking met de realisatie in de afgelopen jaren (13 procent ten opzichte van 2019). Tevens constateerde het CAft bij de vastgestelde begroting dat nieuwe dienstonderdelen, die zijn opgericht in 2022, bijdragen aan een hoger verbruik van de goederen en diensten. Dit punt is ook naar voren gebracht door de Raad van Advies van Aruba in zijn advies bij de begroting.⁷ Op basis van de toelichting in de begroting en in uw reactie ziet het CAft geen noodzaak voor de begrote lastenstijging. Het CAft blijft derhalve bij zijn advies om de post goederen en diensten neerwaarts bij te stellen met tenminste AWG 39 miljoen naar het niveau van de pre-corona jaren.
2. In uw reactie geeft u aan dat in de begroting naast het bedrag voor de dienstverleningsovereenkomst tussen Aruba en Serlimar een additionele financiële bijdrage nodig is voor Serlimar.

⁵ Cft, kenmerk 201800172, Advies bij de ontwerp-begroting 2018 inclusief financieel economisch memorandum 2018-2021, d.d. 2 maart 2018.

Cft, kenmerk 202000053, Advies bij de vastgestelde begroting 2020, d.d. 4 mei 2020.

Cft, kenmerk 202100018, Advies bij de ontwerp-begroting 2021 van Aruba, d.d. 18 januari 2021.

Cft, kenmerk 202100091, Advies bij de vastgestelde begroting 2021, d.d. 25 augustus 2021.

Cft, kenmerk 202100093, Reactie op de tweede uitvoeringsrapportage 2021, d.d. 31 augustus 2021.

Cft, kenmerk 202100130, Advies bij de ontwerp-begrotingswijziging 2021, d.d. 1 november 2021.

Cft, kenmerk 202100148, Advies bij de ontwerp-begroting 2022, d.d. 29 november 2021.

Cft, kenmerk 202200037, Advies bij de vastgestelde begroting 2022, d.d. 10 mei 2022.

⁶ In uw reactie geeft u aan dat de post goederen en diensten in de vastgestelde begroting al met AWG 12,9 miljoen naar beneden is bijgesteld (naar AWG 213 miljoen) ten opzichte van de OB, en dat de aanbeveling van het CAft daarmee is opgevolgd. De aanbeveling van het CAft bij de OB was om de post bij te stellen tot maximaal het realisatieniveau 2020, dus naar AWG 182 miljoen.

⁷ Zie advies van de Raad van Advies (RvA, kenmerk 04-22, ontwerp-Landsverordening tot vaststelling van de begrotingen van de ministeries van het Land voor het dienstjaar 2022, d.d. 27 januari 2022) waarin wordt geconstateerd dat het onder andere gaat om een Cultuurraad, een directoraat Justitie, een dienst met sui generis status bij Toerisme, een directie Ouderenzaken, een Raad voor Ouderen, een Bureau Secretariële Ondersteuning, een multidisciplinair toezicht- en handavingsorgaan, directie Energiezaken en een Adviescommissie Toelating en Uitzending.

Voor dit bedrag heeft u dekking gezocht via een generale compensatie in de begroting. Deze oplossing gaat voorbij aan het belang om de structurele problematiek binnen deze overheidsentiteit en de daarmee samenhangende risico's voor de landbegroting op te lossen. Het CAft vraagt Aruba hier al geruime tijd de aandacht voor. In zijn reactie bij de OB 2020 gaf het CAft de aanbeveling om de knelpunten rondom de heffings- en inningsacties op te lossen, zodat een extra bijdrage vanuit de landsbegroting kan worden voorkomen. Met Aruba werd de afspraak gemaakt om zo snel mogelijk een plan te presenteren waarmee opvolging kon worden gegeven aan de aanbeveling, zodat toekomstige dotaties aan Serlimar zouden worden vermeden. In de periode 2018-2021 is er vanuit de landsbegroting AWG 101 miljoen naar Serlimar gegaan.⁸ Het CAft wenst geïnformeerd te worden over de concrete stappen die zijn ondernomen naar aanleiding van dit plan, in het bijzonder of en hoe de tarievenstructuur is gewijzigd en welke gerichte acties tot een verbetering van de heffing en inning hebben geleid. Het is van belang dat Aruba voldoende maatregelen treft om substantiële landsbijdragen aan een overheidsentiteit te voorkomen. Tot slot wijst het CAft erop dat dit punt een bredere strekking heeft, omdat er vanuit de begroting substantiële landsbijdragen worden gegeven o.a. aan Post N.V. en Arubus. Het CAft handhaaft daarom zijn aanbeveling.⁹

3. Het CAft adviseerde bij de begroting de stelposten te verwijderen voor de afbouw van de korting van 12,6 procent op de arbeidsvoorwaarden van medewerkers in de (semi)publieke sector en de gesubsidieerde instellingen, aangezien de Rijksministerraad (RMR) hierover nog geen besluit heeft genomen. U geeft aan dat Aruba in gesprek is met Nederland over het afbouwen van de korting en dat mogelijke aanpassingen volgen, zodra de RMR hierover besluit. In het kader van een ordentelijk begrotingsproces herhaalt het CAft zijn advies om de stelposten niet op te nemen zo lang de RMR nog geen besluit heeft genomen en het CAft hierover nog niet is geïnformeerd. Daarnaast is het van belang, in lijn met het eerdere advies van het CAft ten aanzien van de korting van 12,6 korting op arbeidsvoorwaarden, dat een eventuele afbouw van de korting volledig gecompenseerd wordt binnen de begroting, bij voorkeur binnen de personeelslasten.¹⁰
4. U geeft aan dat Aruba zowel met als zonder de toepassing van de korting van 12,6 procent op arbeidsvoorwaarden voldoet aan de personeelslastennorm. In tabel 2 is een overzicht opgenomen van de ontwikkeling van de personeelslasten met en zonder de toepassing van de 12,6 procent korting op arbeidsvoorwaarden.

⁸ In dit bedrag is naast de incidentele (additionele) bijdragen aan Serlimar ook de jaarlijkse bijdrage in het kader van de dienstverleningsovereenkomst (DVO) inbegrepen. Deze jaarlijkse bijdrage voor de diensten van Serlimar is sinds 2018 verdubbeld van circa AWG 11 miljoen naar AWG 22 miljoen.

⁹ Cft, kenmerk 202000053, Advies bij de vastgestelde begroting 2020, d.d. 4 mei 2020.

¹⁰ Cft, kenmerk 202200004, Alternatieve voorstellen solidariteitskorting van 12,6 procent, d.d. 18 februari 2022.

Tabel 2: ontwikkeling van de personeelslasten met en zonder 12,6 procent korting, x mln. AWG.

	2018	2019	2020	2021	2022
Personeelslasten (incl. korting 12,6%)	476	475	428	418	422
Personeelslasten (excl. korting 12,6%)	476	475	464	466	470

Bron: jaarrekening 2018, vierde uitvoeringsrapportages 2019, 2020, 2021 en begroting 2022

De personeelslastennorm in het protocol schrijft een jaarlijkse nominale daling voor, waarbij het ijkpunt per 1 januari 2019 AWG 479 miljoen is, inclusief werkgeversbijdrage.¹¹ In 2021 bedroegen de personeelslasten AWG 418 miljoen. Conform het protocol mogen de personeelslasten in 2022 maximaal AWG 417 miljoen bedragen. De personeelslasten in de begroting (AWG 433 miljoen) nemen met AWG 15 miljoen toe ten opzichte van de realisatie 2021. In de begroting is een stelpost opgenomen van AWG 11 miljoen voor de (gefaseerde) afbouw van de korting van 12,6 procent. Indien er rekening wordt gehouden met het toepassen van de korting op arbeidsvoorwaarden van 12,6 procent voor het gehele jaar komen de personeelslasten in 2022 uit op AWG 422 miljoen. Als de korting van 12,6 procent op de arbeidsvoorwaarden volledig buiten beschouwing wordt gelaten, is zichtbaar dat de personeelslasten in 2020 dalen ten opzichte van 2019, maar dat de personeelslasten vanaf 2021 nominaal stijgen. In beide scenario's (met of zonder korting van 12,6 procent) dient Aruba in 2022 maatregelen te treffen om de personeelslasten met ten minste AWG 5 miljoen te verlagen zodat wordt voldaan aan de norm in het protocol. In 2018 heeft Aruba, in het kader van het FEM, het Beleidsplan Verlaging Personeelslasten (BVP) geïntroduceerd om de personeelslasten structureel te verlagen. Ondanks veelvuldig advies daartoe van het CAft heeft Aruba echter tot dusver weinig tot geen opvolging gegeven aan de maatregelen uit het BVP.¹² Zo zijn in 2021 de overwerkvergoedingen gestegen ten opzichte van 2020 en constateert het CAft in zijn reactie bij de eerste uitvoeringsrapportage 2022 dat de overwerkvergoedingen in het eerste kwartaal 2022 stijgen ten opzichte van het eerste kwartaal 2021.¹³

5. Het CAft adviseert u sinds zijn advies bij de OB 2021 om de verlaging van de loonbelasting met AWG 15 miljoen te compenseren met een structurele belastingverhoging of lastenverlaging.¹⁴

¹¹ BZK, protocol Aruba Nederland 2019-2021, d.d. 22 november 2018.

¹² Cft, kenmerk 201800072, Advies bij de ontwerp begroting 2018, d.d. 11 mei 2018.

Cft, kenmerk 201800112, Advies bij de vastgestelde begroting 2018, d.d. 11 mei 2018.

Cft, kenmerk 201800209, Advies bij de ontwerpbegroting 2019, d.d. 2 oktober 2018.

Cft, kenmerk 2019000074, Reactie op de eerste uitvoeringsrapportage 2019, d.d. 27 mei 2019.

Cft, kenmerk 202000053, Advies bij de vastgestelde begroting 2020, d.d. 4 mei 2020.

Cft, kenmerk 202000071, Reactie bij de eerste uitvoeringsrapportage 2020, d.d. 2 september 2020.

Cft, kenmerk 2021000074, Advies bij de ontwerpbegroting 2021 van Aruba, d.d. 18 januari 2021.

Cft, kenmerk 202100093, Reactie op de tweede uitvoeringsrapportage 2021, d.d. 31 augustus 2021.

Cft, kenmerk 202200037, Advies bij de vastgestelde begroting 2022, d.d. 10 mei 2022.

¹³ Cft, kenmerk 202200069, Reactie op de eerste uitvoeringsrapportage 2022, d.d. 10 juni 2022.

¹⁴ Cft, kenmerk 202100004, Advies bij de ontwerpbegroting 2021 van Aruba, d.d. 18 januari 2021.

In uw reactie op het advies van het CAft bij de ontwerpbegrotingswijziging (OBW) 2021 gaf u aan compensatie te vinden via beter presterende indirecte belastingbaten.¹⁵ Echter, in uw reactie gaf u niet aan of dit een compensatie betreft in de vorm van een structurele belastingverhoging, of dat het een incidentele meevaller bij de indirecte belastingen betreft. In uw reactie op het advies van het CAft bij de begroting geeft u vervolgens aan dat er rekening wordt gehouden met deze aanbeveling bij de belastinghervormingen die op zijn vroegst vanaf 2023 zullen worden geïmplementeerd. Hieruit maakt het CAft op dat Aruba sinds de verlaging van het tarief in de loonbelasting in 2021 dus geen compenserende maatregelen heeft getroffen. Het CAft handhaaft de aanbeveling om de verlaging van de loonbelasting te compenseren.

6. Ten aanzien van de bijstelling van de belastingbaten met AWG 20 miljoen geeft u aan dat dit bedrag niet meer geïnd kan worden in 2022, omdat technische ondersteuning vanuit Nederland ter verbetering van de belastingcompliance is uitgesteld. Het is van belang dat Aruba zo snel mogelijk tot een behoorlijk niveau van compliance komt. In het kader van het Landspakket is, naast de introductie van de belasting over de toegevoegde waarde (btw), ook een maatregel opgenomen die toeziet op het voortzetten van compliance programma's. Tot dusver hebben de verschillende activiteiten om de belastingcompliance te verhogen niet geleid tot zichtbaar hogere belastingbaten in de begroting. Het is gezien het grote financieringstekort in 2022 van belang dat cruciale maatregelen, zoals die ter verbetering van de compliance, voortvarend worden opgepakt.
7. In 2020 heeft de RMR besloten dat Aruba vanaf juni 2020 besparingen bij de AZV dient door te voeren. In de RMR van 18 juni 2021 is afgesproken dat Aruba per jaar AWG 60 miljoen besparingen bij de AZV realiseert. Deze besparing is tot dusver niet volledig gerealiseerd, ondanks dat de RMR daartoe herhaaldelijk verzocht. In de RMR van 25 februari 2022 is besloten dat Aruba eventuele besparingsverliezen tijdens het lopende begrotingsjaar moet compenseren met maatregelen binnen het zorgbudget en dat het CAft hierover wordt geïnformeerd.¹⁶ Er wordt in de begroting en in uw reactie niet duidelijk gemaakt wanneer de besparingsmaatregelen in de zorg volledig worden ingevoerd en hoe de besparingsverliezen als gevolg van het later invoeren van maatregelen worden gedekt.¹⁷

¹⁵ Aruba, kenmerk MinFEC-21/9275, Reactie op het advies van het CAft inzake OBW 2021, d.d. november 2021.

¹⁶ BZK, kenmerk 2020-0000287381, Rijksministerraad 15 mei 2020 inzake liquiditeitssteun medio mei tot juni, d.d. 18 mei 2020. BZK, kenmerk 2021-0000319825, Besluitvorming Rijksministerraad 18 juni 2021 inzake liquiditeitssteun Aruba, Curaçao en Sint Maarten derde kwartaal 2021, d.d. 6 mei 2020. BZK, kenmerk 2021-0000524661, Besluitvorming Rijksministerraad 24 september 2021, d.d. 6 oktober 2021. BZK, kenmerk 2022-000099123, Besluitvorming Rijksministerraad 25 februari 2022, d.d. 9 maart 2022. BZK, kenmerk 2022-0000174367, Besluitvorming Rijksministerraad 25 maart 2022, d.d. 4 april 2022.

¹⁷ Het landsbesluit ten behoeve van de invoering van de eigen bijdrage en positieve lijst genees- en verbandmiddelen treedt naar verwachting per 1 juli 2022 in werking. Beide maatregelen zouden eerder in het kader van het volledig realiseren van de AWG 60 miljoen besparing in 2022 per januari 2022 ingevoerd worden.

Een belangrijke oorzaak van de besparingsverliezen is de vertraging bij het invoeren van de eigen bijdrage en de positieve lijst genees- en verbandmiddelen.¹⁸ Het CAft gaat ervan uit dat de volledige kostenbesparing van AWG 60 miljoen wordt gerealiseerd in 2022 en beveelt aan om alsnog opvolging te geven aan het RMR-besluit om compenserende maatregelen te treffen voor besparingsverliezen en het CAft hierover te informeren.

8. De RMR vroeg op 25 februari 2022 in het kader van de besparingen bij de AZV specifieke aandacht voor de uitvoerbaarheid en efficiency bij de regeling schrijnende gevallen en het zorgfonds. Tevens verzocht de RMR Aruba het CAft uiterlijk 15 maart 2022 te informeren over de vormgeving van het fonds. Op 15 maart 2022 ontving het CAft nadere informatie van de minister van Volksgezondheid en Toerisme. De minister gaf aan dat hij voornemens is voor de regeling schrijnende gevallen en het zorgfonds een begrotingsfonds in te stellen.¹⁹ Het CAft uitte, in lijn met eerdere adviezen ten aanzien van begrotingsfondsen, zijn zorgen over het instellen van een nieuw begrotingsfonds.²⁰ Vanwege transparantieoverwegingen en gelet op de huidige staat van de overheidsfinanciën en het financieel beheer adviseert het CAft dat alle baten en lasten op de begroting van het land worden verantwoord en niet in een apart fonds dat buiten de begroting wordt geplaatst.
9. Het CAft adviseerde bij de begroting gebruik te maken van de mogelijkheid die op 25 maart 2022 is geboden door de RMR om investeringen te financieren door inschrijving via Nederland.²¹ Hiervoor dienen de investeringen inzichtelijk en toereikend onderbouwd te zijn, inclusief de effecten van de investeringen op de meerjarenbegroting. U verstrekt in uw reactie een onderbouwing van de investering in de RWZI, inclusief een financiële uitsplitsing van het bedrag van AWG 16 miljoen. Deze investering is volgens het CAft van maatschappelijk en economisch belang. Het is echter niet duidelijk of en hoe derden hieraan bijdragen, bijvoorbeeld in de vorm van een rioolheffing. Zodra duidelijk wordt op welke wijze ook derden bijdragen en de investering meerjarig, inclusief de onderhoudskosten op de gewone dienst, voldoende in de begroting wordt onderbouwd, zal het CAft de RMR adviseren om de inschrijving via Nederland open te stellen.
10. De meerjarenbegroting laat in de periode 2023 tot en met 2026 tekorten zien. De LAft en het protocol schrijven voor dat zowel de begroting als de meerjarenbegroting vanaf 2023 een overschot van 1 procent van het bbp moeten laten zien. De RMR heeft alleen voor het jaar 2022 een afwijking van de norm voor het financieringssaldo toegestaan. De andere bepalingen uit de LAft en het protocol gelden voor 2022 onverkort. Om een verdere schuldopbouw te voorkomen, is het van belang dat Aruba vanaf 2023 overschotten realiseert.

¹⁸ Indien deze besparingsverliezen niet gecompenseerd worden en daardoor het resultaat van de AZV negatief wordt beïnvloed, is het land wettelijk verplicht het ontstane tekort aan te zuiveren. Een landsbijdrage aan AZV zal het financieringstekort vergroten, aangezien momenteel in de begroting geen landsbijdrage is opgenomen.

¹⁹ Aruba, kenmerk MTSP-268/22, Vormgeving regeling schrijnende gevallen en het zorgfonds, d.d. 15 maart 2022.

²⁰ Cft, kenmerk 201900004, Advies bij de vastgestelde begroting 2019, d.d. 14 januari 2019.

²¹ BZK, kenmerk 2022-0000174367, Besluitvorming Rijksministerraad 25 maart 2022, d.d. 4 april 2022.

11. U geeft aan dat de economische groeiprognose, en daarmee de middelenraming, voorlopig niet wordt gewijzigd in de begroting vanwege huidige ontwikkelingen en de hoge mate van onzekerheid. Het CAft merkt op dat de belastingbaten, en dan met name de directe belastingen, achterblijven op de economische groei. Het herstel van de economie komt daarmee onvoldoende tot uitdrukking in de meerjarenbegroting. Volgens de raming van Directie Economische Zaken, Handel en Industrie zal het bbp in 2023 het niveau van 2019 bereiken. Aangezien de premies volksverzekeringen in het eerste kwartaal van 2022 reeds het pre-corona niveau (2019) hebben overstegen, en de indirecte belastingen zoals de belasting op bedrijfsomzetten, nagenoeg terug zijn op het niveau 2019,²² mag verwacht worden dat in 2023 de belastingbaten, exclusief de btw, tenminste terug zijn op het pre-corona niveau. Het CAft herhaalt zijn aanbeveling het volledige herstel van de belastingbaten in de meerjarenbegroting te verwerken en dit van een onderbouwing te voorzien.
12. De introductie van de btw zal volgens de begroting vanaf 2023 resulteren in AWG 160 miljoen hogere belastingbaten. U geeft aan dat de plannen omtrent de belastinghervorming (introductie van de btw) momenteel nog uitgewerkt worden en dat pas na besluitvorming meer details verstrekt kunnen worden. Eenzelfde situatie deed zich voor in 2019. Ook toen bleef een adequate onderbouwing van het belastinghervormingsplan, inclusief concretisering van het plan en een financiële onderbouwing, achterwege en kon het CAft het realiteitsgehalte van de begrote belastingbaten niet bepalen.²³ Het CAft constateert dat het bedrag van AWG 160 miljoen dat opgenomen is in de meerjarenbegroting niet is onderbouwd. Daarnaast is in de begroting alleen het budgettaire effect van de invoering van de btw opgenomen, terwijl de Belastingdienst reeds met verschillende stakeholders heeft gecommuniceerd dat er naast de invoering van de btw ook compenserende maatregelen worden geïntroduceerd. Het CAft merkt daarbij op dat de wetgeving voor de invoering van de btw nog niet in formele procedure is gebracht. Zowel de datum van invoering als de inhoudelijke vormgeving van het belastinghervormingsplan zullen invloed hebben op de verwachte toename in de baten vanaf 2023 die taakstellend is om vanaf dat jaar tot overschotten te komen. Zonder een adequate onderbouwing kan het realiteitsgehalte van de belastingbaten niet worden bepaald. De meerjarenbegroting laat overigens inclusief de introductie van de btw (en daarmee AWG 160 miljoen toename in baten) in 2023 alsnog een tekort van het land zien van AWG 120 miljoen. Het CAft verwijst hierbij naar aanbeveling 10.

Op basis van het bovenstaande concludeert het CAft dat Aruba de normen van artikel 14 van de LAft en het protocol onvoldoende in acht neemt. Het financieringstekort in 2022 blijft AWG 236 miljoen en daarmee neemt de schuld van het land onnodig verder toe, waardoor de houdbaarheid van de overheidsfinanciën van Aruba nog verder uit zicht raakt.

²² Op basis van de eerste UR 2022 is op te maken dat de SVB-(AOW/AWW) en de AZV-premies in het eerste kwartaal 2022 respectievelijk 7 en 2 procent hoger zijn ten opzichte van eerste kwartaal 2019. De BBO en de BAVP zijn nagenoeg terug op het niveau 2019.

²³ Cft, kenmerk 202000053, Advies bij de vastgestelde begroting 2020, d.d. 4 mei 2022.

Kenmerk
Cft 202200067
Blad
9/9

Tevens wordt zo onvoldoende ingezet op overschotten vanaf 2023 die nodig zijn om de te hoge schuldpositie van Aruba terug te brengen. Het CAft verzoekt u daarom dringend alsnog invulling te geven aan zijn aanbevelingen.

Het CAft verzoekt u op basis van artikel 12 lid 1 van de LAft binnen veertien dagen, uiterlijk op 24 juni 2022, aan te geven op welke wijze u alsnog invulling geeft aan de bovenstaande aanbevelingen. Als er naar oordeel van het CAft na 24 juni 2022 sprake blijft van een begroting die geheel of gedeeltelijk niet voldoet aan de normen uit de LAft en het protocol, dient het CAft de RMR te berichten. Dit bericht kan conform artikel 12 lid 2 van de LAft vergezeld gaan van een gemotiveerd advies tot het geven van een aanwijzing.

Ik verwacht u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College Aruba financieel toezicht

Prof. dr. R.H.J.M. Gradus

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De voorzitter van de Staten van Aruba
De minister-president van Aruba
De directeur van de Directie Financiën van Aruba